

GİRİŞ "Engelli" kavramı; zihin, ruh, beden ve uzuvlarda bulunan bir ârıza ve hastalık sebebiyle hayatını sürdürmede, işlerini görmede ve topluma uyum sağlamada sıkıntısı bulunan kimseleri ifade eder. Engelliler "engelli," kavramı ile de ifade edilmektedir. Engelliler hakkında hazırlanan kanunda "engelli" şeklinde tanımlanmaktadır: "Doğuştan veya sonradan, herhangi bir hastalık veya kaza sonucu, bedensel, zihinsel, ruhsal, sosyal, duyuşsal ve duygusal yeteneklerini eşitli derecelerde kaybetmesi nedeniyle toplumsal yaşama uyum sağlama ve gerekli ihtiyaçlarını karşılamada zorlukları olan bireydir" (Madde 3/a). Başbakanlık Engelliler İdaresi Başkanlığı'nın Devlet İstatistik Enstitüsü ile birlikte yaptığı ve 02/12/2003 tarihinde açıkladığı araştırma sonucuna göre ülkemizde 8 milyon beş yüz bin engelli vardır. Bu, ülkemiz insanının en azından yarısını doğrudan ilgilendiriyor demektir. İnsan ya engelli, ya engelli yakını ya da engelli adayıdır. Nice insanlar sağlıklı iken bir trafik kazası veya bir iş kazası veya bir kalp krizi veya bulaşıcı bir hastalık sonucu sağlıksız, felçli, kötürüm, ortopedik veya görme engelli olabilmektedir. SOSYAL İLİŞKİLER İslam, sosyal ilişkilere önem veren bir dindir. Bu konuda sağlıklı ve engelli diye bir ayırım yapmaz. Ancak yardıma, ilgiye ve bakıma muhtaç insanlarla daha çok ilgilenmeyi teşvik eder. Peygamberimiz (a.s.) görme engellilere karşı kötürüm davranışları, mesela, onların yoluna engel olanları kınamıştır.^[2] Hz. Hatice Peygamberimizi "görme engelli" olarak tanıtmıştır. (1578;1581;1614;1605;1618;1610;1616;1604;1615;1575;1604;1618;1603;1614;1604;1617;1616;) kimse olarak tanıtmıştır. "el-Kell" kavramı; kendi işini kendisi yapamayan, zayıf ve görme engelli olması hasebiyle insanlara muhtaç olan aciz kimse diye tarif edilmektedir.^[3] Bu kavram, her türlü engelliliği içerir. Bu; Hz. Peygamber'in daha peygamberlik öncesinde zayıf, görme engelli ve acizlere arka çıktığının, onların sıkıntılarını ve ihtiyaçlarını giderme abası içinde olduğunun beyanıdır. Özellikle engelli ve hasta insanlarla ilişkilerde şu hususlara dikkat etmek gerekir: 1. Engellilere İtibar ve İltifat Etmek Engelli ve hasta insanlara itibar ve iltifat etmek, onlara değer vermek, söz ve davranışla onları onura etmek, onların morallerinin iyileşmesine katkı sağlayacaktır. Peygamberimizin hayatında buna örnek verdiğimiz görmedeyiz. Bedir savaşına katılmış görme engelli Medineli bir sahabe; İbni Mubârik, yağmur yağdığı anda ve gece karanlıkta camiye gitmekte görme engelli, Hz. Peygambere gider ve ona; 1610;1614;1575;1585;1614;1587;1615;1608;1604;1614;1575;1604;1604;1607;1616;1575;1616;1606;1617;1614;1607;1614;1575;1578;1614;1603;1615;1608;1606;1615;1575;1604;1592;1617;1615;1604;1618;1605;1614;1577;1615;1608;1614; 1575;1604;1587;1617;1614;1610;1618;1604;1615;1608;1614; 1575;1614;1606;1614;1575;1585;1614;1580;1615;1604;1612;1590;1614;1585;1616;1610;1585;1615;1575;1604;1618;1576;1614;1589;1614;1585;1616;1601;1614;1589;1614;1604;1614;1616; 1610;1614;1575;

رَسُولَ
اللهِ فِي
بَيْتِي
مَكاَناً
اَتَّخِذُهُ
مُصَلًّى “Ey
Allah’ın Resûlü! Ben görme özürlü biriyim, karanlık ve
sel oluyor (camiye gidemiyorum). Evimde namaz kılsan da ben orayı namazgâh
edinsem?” diye ricada bulunur. Hz. Peygamber de Itban’ın evine gider ve ona,
اَيْنَ
تُحِبُّ اَنْ
اُصَلِّيَ
فَاَشَارَ
اِلَى
مَكَانٍ مِنَ
الْبَيْتِ
فَصَلَّى
فِيهِ
رَسُولُ
اللهِ "Nerede namaz kılmamı istersin" der. Itbân, Hz.
Peygambere evinde namaz kılmasını istediği yeri gösterir. Hz. Peygamber de orada namaz
kılar.[4] Itbân, Peygamberimiz ve arkadaşlarına yemek ikram eder.[5] Bir âmânin
davetine icabet edip evine gitmesi, gösterdiği yerde namaz kılması, ikram edilen yemeği
yemesi, Hz. Peygamberin tevazuunu ve engellilere olan sıcak ilgisini göstermektedir. 2.
Engellileri Ziyaret Etmek Özellikle hastaları ziyaret etmek, onların günürlerini
alacak, iyileşmelerine katkı sağlayacaktır. Hasta ziyareti dînî ve ahlâkî bir
görevdir. Peygamberimiz (s.a.s.),
اَطْعِمُوا
الْجَائِعَ
وَ عُودُوا
الْمَرِيضَ "Açları
doyurun, hastaları ziyaret edin" buyurarak[6] muhtaç, engelli, özürlü ve
hastalarla ilgilenilmesini istemektedir. Peygamberimizin (s.a.s.) bildirdiğine göre yüce
Allah kıyamet günü şöyle der: -Ey Âdemoğlu! Ben hastalandım, beni ziyaret
etmedin. İnsan cevap verir: -Ey Rabbim! Sen âlemlerin Rabbisin. Ben seni nasıl ziyaret
edecektim? Yüce Allah cevap verir: - Hani filan kulum hastalandı da onu ziyaret etmedin ya.
Eğer onu ziyaret etseydin beni onun yanında bulurdun. - Ey Âdemoğlu! Ben senden yemek
istedim de beni doyurmadın. İnsan cevap verir; -Ey Rabbim! Sen âlemlerin Rabbisin. Ben
seni nasıl doyuracaktım? Allah cevap verir: - Hani filan kulum senden kendisini doyurmanı istedi
de onu doyurmamıştın ya. Eğer onu doyursaydın beni onun yanında bulacaktın. - Ey
Âdemoğlu! Ben senden bana su ikram etmeni istedim de benim susuzluğumu gidermemiştin.
İnsan cevap verir: -Ey Rabb’im! Sen âlemlerin Rabbisin. Ben sana nasıl ikram
edebilirdim? Allah cevap verir: - Hani filan kulum senden su istemişti de ona su
vermemiştin. Eğer onun susuzluğunu giderseydin beni onun yanında bulacaktın.”[7]
Hastayı ziyaret etmek, mümine karşı yerine getirilmesi gereken haklardan biridir.[8] 3.
Yardımcı Olmak Dinimiz, engelli ve hastalarla ilgilenmeyi ve onlara yardımı teşvik etmekte ve bunu
sevap bir davranış olarak nitilemektedir. Görme engelli bir kimseye yol göstermek,
sağır ve dilsiz ile ilgilenmek[9] ve aracına binmeye çalışan bir engelliye yardımcı olmak bir

sadakadır. [\[10\]](#) Peygamberimizin ashabi dinimizin bu tavsiyesini yerine getirmiştir. Mesela Abdurrahman İbn Ka'ab (r.a), babası güzlerini kaybedince, ona rehberlik yapmış ve Cuma günlü olunca da namaza gültürmüştür. [\[11\]](#) Zayıfların, düşkünlerin, fakir ve yoksulların gerçek dostu ve hâmisi olan Peygamberimiz (a.s.), engellilere yapılacak her türlü yardım ve desteğın bir sadaka olduğunu bildirmiştir. Bir gün Peygamberimiz “her gün” için sadaka verilmesi gereğinden söz eder. Sahabeden Ebu Zer, her gün için sadaka verecek imkânlarının olmadığını söyledi. Bunun üzerine Peygamberimiz (a.s.):

قَالَ
لَاِنَّ مِنْ
اَبْوَابِ
الصَّدَقَةِ
اَلتَّكْبِيرُ وَ
سُبْحَانَ
اللهِ وَ
الْحَمْدُ
لِلهِ وَ
لَااِلَهَ
اِلَّااللهُ
وَ
اسْتَغْفِرُ
اللهَ وَ
تَاْمُرُ
بِالْمَعْرُوفِ وَ تَنْهَى
عَنِ
الْمُنْكَرِ
وَ تَعْزِلُ
الشَّوْكَةَ
عَنْ طَرِيقِ
النَّاسِ وَ
الْعَظْمِ
وَالْحَجَرِ
وَ تَهْدِي
الْعَمَي وَ
تُسْمِعُ
الْاَصَمِّ
وَالْاَبْكَمِ حَتَّى
يَفْقَهَ وَ
تَدُلُّ
الْمُسْتَدِلَّ عَلَى
حَاجَةٍ لَهُ
قَدْ
عَلِمْتَ
مَكَانَهَا

وَ تَسْعَى
بِشِدَّةِ
سَاقَيْكَ
اِلَى
اللَّهَفَانِ
الْمُسْتَغِيثِ وَ
تَرْفَعُ
بِشِدَّةِ
ذِرَاعَيْكَ
مَعَ
الضَّعِيفِ
كُلُّ
ذَالِكَ مِنْ
اَبْوَابِ
الصَّدَقَةِ
مِنْكَ عَلَى
نَفْسِكَ “Sadakanın
birçok çeşidi vardır: - Allah’ü ekber (Allah en büyüktü), - Sübhânellah (Allah'ı noksan sıfatlardan tenzih ederim), -Lâ ilâhe
illallah (Allah'tan başka ilah yoktur) estağfirullah (Allah'tan bağışlanma dilerim) demek, - İyiliği
emretmen, kötülüğü men etmen, - İnsanların yolundan diken, taş ve kemik
(gibi zarar veren şeyleri) kaldırmam, - Görme özürlülere rehberlik etmen, -
Sağır ve dilsiz anlayacakları bir şekilde anlatmam, - İhtiyacı olanın hacetini tedarik etmesi
için bildiğin yere delalet etmen, - Derman arayan dertliye yardım için koşuşturmam, -
Koluna girip güçsüze yardım etmen, - Konuşmakta güçlük
çekenin meramını ifade edivermem, - Bütün bunlar kendin için (yaptığın)
sadaka çeşitlerindedir...” buyurmuştur.[12] Engellilere yapılacak bu tür
yardımların sadaka olduğunu, diğer bir ifade ile Allah’a olan sadakatin bir ifadesi olduğunu
belirten Peygamberimiz (a.s.), herhangi bir görme özürlüyü yoldan
saptıranları, onu kasten yanlış yola yönlendirme sadakatsizliğini gösterenleri de
lanetliler arasında saymıştır.[13] İnsanlara yardım edene Allah yardım eder.
مَنْ كَانَ
فِي حَاجَةِ
اَخِيهِ
كَانَ اللهُ
فِي
حَاجَتِهِ وَ
مَنْ فَرَّجَ
عَنْ
مُسْلِمٍ
كُرْبَةً
فَرَّجَ
اللهُ عَنْهُ
كُرْبَةً
مِنْ
كُرُبَاتِ

يَوْمِ
الْقِيَامَةِ
16; "Kim mümin bir kardeşinin ihtiyaçını karşılırsa Allah da onun bir ihtiyaçını karşılar. Kim müslümanın bir sıkıntısını giderirse Allah da onun kıyamet günü sıkıntılarında bir sıkıntısını giderir."[\[14\]](#)
اَلْمُسْلِمُونَ كَرَجُلِوَاحِدٍ إنْ
اِشْتَكَى
عَيْنَهُ
اِشْتَكَى
كُلُّهُ
وَإنْ
اِشْتَكَى
رَأسُهُ
اِشْتَكَى
كُلُّهُ “Müminler bir tek insan gibidir. Eğer insanın gözünde bir şikâyeti olursa, bütün vücudu bundan etkilenir. Eğer başında bir ağrısı olursa yine bundan bütün bedeni etkilenir, (müminler de böyle olmalıdır.)”[\[15\]](#) 4. Aşağılayıcı ve Kırıcı Söz söylememek Engelli ve hastalar, ¸ok duyarlıdırlar. En kü¸ük aşağılayıcı ve kırıcı bir söz onları derinden yaralar. Özellikle hitaplarda kırıcı ve aşağılayıcı ifadelerden ka¸ınmak İslâmî bir görevdir. Kel Ali, kör Hasan, topal Yakup gibi isimlendirme ve hitaplar asla doğru değildir. Peygamberimiz (a.s.), حُبُّكَ
الشَّبْئَ
يُعْمِى وَ
يَصُمُّ “Bir şeyi (aşırı) sevmen, kör ve sağır eder!” hadisinde[\[16\]](#) olduğu gibi mecâzî anlamda “kör, sağır ve dilsiz” kelimelerini kullanmış ancak hi¸bir engelliye bu kelimelerle nitelenmemiştir. Aksine insanların fiziksel nitelikleriyle aşağılanmasına karşı ¸ıkmıştır. Annesini dile dolayarak bir köleyi ayıplayan Ebû Zer’e, اِنَّكَ
اِمْرِ ؤٌ
فِيكَ
جَاهِلِيَّة𧝌 يَا اَبَا
ذَرٍّ
اَعَيَّرْتَهُ بِاُمِّهِ
“Ya Ebâ Zer! Onu annesiyle mi ayıplıyorsun. Sende hâlâ câhiliyye (tavrı) var! Sen câhiliyye (düşüncesi taşıyan) bir kimsesin”[\[17\]](#) diyerek bu tavrın doğru olmadığını ifade etmiştir. Hz. Aişe anlatıyor:
فَقُلْتُ يَا
رَسُولَ
اللهِ اِنَّ
صَفِيَّةَ
اِمْرَاَةً

وَ قَالَتْ
بِيَدِهَا
هَكَذَا
كَاَنَّهَا
تَعْنِي
قَصِيَرةٌ “Bir defa ey
Allah'ın Elçisi! Dedim. Safiye (şu kadcarcık) bir kadındır. Aişe onun kısa boylu olduğunu
kastederek eliyle işaret etti. Bunun üzerine Hz. Peygamber,
فَقَالَ
مَزَجْتَ
بِكَلِمَةٍ
لَوْ
مَزَجْتَ
بِهَا مَاءَ
الْبَحْرِ
لَمَزَجَ "Sen (amellerini) öyle bir
sözle karıştırdın ki onu denizin suyuna karıştırmış olsaydın (denizin suyu) karıştırdı
(şekli değişirdi)” buyurmuştur.[18] Bu rivayetler, herhangi bir engellinin tahkir edilmesinin
veya sakatlığıyla hitap edilmesinin, sağlıklı kimselerin bile boyu, rengi veya konuşması sebebiyle
ayıplanmasının doğru olmadığını ifade etmektedir. Peygamberimiz bu tür tavırlara
müdahale etmiş ve لَا
تُظْهِرِ
الشَّماَتَةَ
لِاَخِيكَ
فَيَرْحَمُهُ
الله ُوَ
يَبْتَلِيكَ
"Kardeşinin derdine sevinip gülme, sonra Allah ona merhamet eder seni o derde
müptela kılar" buyurmuştur.[19] 5. Dini ve Mesleki Eğitim Vermek Özellikle
görme, işitme, konuşma ve zihinsel özürlülerin eğitilmesi, bir meslek sahibi
yapılması, dîni bilgilerin verilmesi ve eğitilmesi, aynı şekilde özürlü ve hasta
yakınlarının da eğitilmesi çok önemlidir. Ailelerin; çocukların sakat doğmaması,
doğan çocukların sağlıklı olarak büyütülmesi ve çocukların
sonradan sakat olmaması için bilinçli hareket etmeleri; bu amaçla akraba
evliliğinden kaçınmaları, özellikle hamilelik döneminde sigara ve alkol
kullanmaktan sakınmaları gerekir. Özür ve rahatsızlık ne kadar erken tespit edilir ve
tedaviye başlanırsa sonuç daha iyi alınır. Bu konuda ailelerin bilinçlendirilmesi
gerekir. Rehabilitasyonunun başarısı, ebeveynlerin terapi becerilerinin geliştirilmesine bağlıdır.
Bireyi tehdit eden özre engel olmak, var olan özrü ortadan kaldırmak veya bir
ölçüde azaltmak, özrün artmasını önlemek veya
özrün sebebi ne olursa olsun, sonuçlarını hafifletmek aile ve devletin
görevidir. Bu konuda ailelerin bilinçlendirilmesi gerekir. Çünkü
engellilerin toplum içerisinde eğilim ve yeteneklerine uygun bir yer sağlamada bilinçli
ve eğitimli ailelerin önemi çok büyüktür. Her türlü tedbire
rağmen çocuk sakat doğdu veya sonradan sakat oldu ise aşırı üzüntüye
kapılıp feryat etmemek gerekir. Anne baba çarelere başvurur, bakım ve tedaviye
çalışır, sabreder, gerekirse bu konuda ilgili dernek ve kuruluşlardan psikolojik yardım ve
eğitim desteği alır Sakat ve özürlü çocukları toplamdan saklamak,

onlardan utanmak ve eziklik hissetmek doğru bir davranış değildir. Kul, Allah'tan gelene razı olmalıdır. Dünyanın bir imtihan olduğunu, imtihanı başaranların ilahî kudsî; mükâfâtı ereceklerini ve bakıma muhtaç edil; kimselere bakmanın Allah'a kulluk ve bîyüklük sevap olduğunu düşünmelidir. Allah'ın kulunu belki bu sayede cennetine koyacaktır. Devlete, kamu kurum ve kuruluşlarına ve sivil toplum örgütlerine ve okulların ve ailelerinin eğitimi ve rehabilitasyonu konusunda bîyüklük görevler düşünmektedir. Bu konuda hizmet veren dernek ve vakıfların desteklenmesi insanî; dîvânî; ve sosyal bir görevdir.

6. İş İmkânı Sağlamak Üzeliyle İşveren Durumunda Olanların ve Devletin Engelli ve Üzeliyle İş İmkânı Sağlaması Gerekir ki bu kimseler başkalarına bîyüklük olmasınlar, kendi ayakları üzerinde durabilsinler. Peygamberimiz (a.s.),

1605; 1614; 1606; 1618; 1578; 1614; 1585; 1614; 1603; 1614; 1605; 1614; 1575; 1604; 1575; 1611; 1601; 1614; 1604; 1618; 1608; 1614; 1585; 1614; 1579; 1614; 1578; 1616; 1607; 1616; 1608; 1614; 1605; 1614; 1606; 1618; 1578; 1614; 1585; 1614; 1603; 1614; 1603; 1614; 1604; 1575; 1617; 1611; 1601; 1614; 1575; 1616; 1604; 1614; 1610; 1618; 1606; 1614; 1575; "Kim Üzeliyle; r de mal bırakırsa, malı veresinidir. Kim bakıma muhtaç edil; kimseler bırakırsa onun sorumluluğu bana aittir" [20] sülzüm; yle toplumu yül; netenlerin; hasta, zayıf, engelli, yetim ve benzeri bakıma muhtaç edil; kimseleri koruyup görev; zetmesi gerektiğine işaret etmiş ve engellilere yeteneklerine görev; re kamu alanında görev; rev vermiş, onları topluma kazandırmaya çalışmıştır. Engellileri başkalarına el aç edil; an bir dilenci ve toplumun üzeli; retken olmayan bir kesimi olarak görev; rmemiştir. Aksine çalış edil; eşitli hizmetlerde kendilerinden yararlanma cihetine gitmiştir. Üzeli; rneğin, ortopedik üzeli; r; (topal) Muâz b. Cebel'ü Yemen'e vali olarak görev; n dermiş, çalış edil; eşitli vesilelerle Medine dışına çalış edil; ıktığında yerine vekâlet etmek üzere 13 defa görev; rme üzeli; r; Abdullah İbn Ümmi Mektûc'u vekil bırakmıştır. Vekâleti sırasında camide namazları da o kıldırılmıştır. Ayrıca hem Mekke'de hem de Medine'de Hz. Peygamber'in uzun yıllar müezzinliğini yapmıştır. [21] Sahabeden görev; rme üzeli; r; İbâd b. Mâlik kendi kabilesine imamlık yapmıştır. Peygamberimiz (a.s); bu uygulamalarıyla, engellilerin yeteneklerine uygun alanlarda istihdam edilerek onların üzeli; retici bireyler olmalarını, onları topluma kazandırmayı, kişiliklerini geliştirmelerini amaçladığını ve gelecek nesillere yol göstericilik yaptığını söylebiliriz. Engelli çalış edil; ocuğu bulunan ailelerin psikolojik ve sosyal açıdan desteklenmesi, kendi ihtiyaç larını karşılayamayan engellilerin sosyal görev; vence altına alınması gerekir. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME Engelli veya sağlıklı her insan, Allah'ın yeryüzünde en kıymetli ve en değerli varlığıdır. 1604; 1614; 1602; 1614; 1583; 1618; 1582; 1614; 1604; 1614; 1602; 1618; 1606; 1614; 1575; 1575; 1604; 1618; 1575; 1616; 1606; 1618; 1587; 1614; 1575; 1606; 1614; 1601; 1770; 1610; 1619; 1575; 1614; 1581; 1618; 1587; 1614; 1606; 1616; 1578; 1614; 1602; 1618; 1608; 1770; 1610; 1605; 1613; 1752; "Biz gerçekten insanı en güzel biçimde yarattık" [22] 1608; 1614; 1589; 1614; 1608; 1617; 1614; 1585; 1614; 1603; 1615; 1605; 1618; 1601; 1614; 1575; 1614; 1581; 1618; 1587; 1614; 1606; 1614; 1589; 1615; 1608; 1614; 1585; 1614; 1603; 1615; 1605; 1618; 1754;

وَاِلَيْهِ
الْمَص۪يرُ
 “Allah size Őekil verdi ve Őeklinizi en güzel yaptı”[23] ve
ثُمَّ
سَوّٰيهُ
وَنَفَخَ
ف۪يهِ مِنْ
رُوحِه۪
وَجَعَلَ
لَكُمُ
السَّمْعَ
وَالْاَبْصَارَ
وَالْاَفْـِٔدَةَۜ
قَل۪يلًا مَا
تَشْكُرُونَ
“Sonra insanı Őekillendirip ona ruhundan üfledi. Sizin için işitme, görme ve idrak organları yarattı. Ne kadar az Őükrediyorsunuz”[24] anlamındaki ayetler, Allah’n insanları en güzel ve en mükemmel biçimde yarattığını ifade etmektedir Yüce Allah, insanları servetleri, ırkları, renkleri, cinsiyetleri, dilleri, nesepleri, fizyolojik yapıları, engelli veya sağlıklı oluşları açısından değerlendirmmez. Onları iman, salih amel, güzel ahlâk, ibadet ve itaatleri veya inkâr, Őirk, nifak, isyan ve kötü davranışları, takva veya zulüm sahibi olup olmamaları açısından değerlendirir. اِنَّ
اَكْرَمَكُمْ عِنْدَ
اللّٰهِ
اَتْقٰيكُمْ Allah katında en üstün olanınız en muttakî olanınızdır"[25] anlamındaki âyet ile اِنَّ اللهَ
لَا يَنْظُرُ
اِلَى
صُوَرِكُمْ وَ
اَمْوَالِكُمْ وَ لَكِنْ
يَنْظُرُ
اِلَى
قُلُوبْكُمْ
وَ
اَعْمًالِكُمْ "Allah sizin sûretlerinize ve servetlerinize bakmaz. Fakat kalplerinize (îman veya inkâr halinize) ve amellerinize bakar"[26] anlamındaki hadis, bu gerçeği ifade etmektedir.

[1] Doç. Dr. İsmail KARAGÖZ, Din İşleri Yüksek Kurulu Üyesi. [2]

Ahmed, I, 217, 309. [3] Tecrîd, I, 12. [4] Buhârî, Ezan, 40. [5]

Buhârî, Teheccüd, 36. [6] Buhârî, Merdâ, 4. [7] Müslim,

Birr, 43. [8] Müslim, Selam, 5. [9] Ahmed, V, 168-169. [10] Ahmed, II, 350. [11] İbn Mâce, İâme, 78. [12] Ahmed, V, 168-169, 154. [13] Ahmed, I. 217, 309, 317. [14] Buhârî, Mezâlim, 3. [15] Müslim, Birr, 67. [16] Ahmed, V. 194, VI. 450. [17] Buhârî, İman 22. [18] Tirmizî, Kıyâme, 51. [19] Tirmizî, Kıyâme, 54. [20] Buhârî, Ferâiz 25. [21] İbnü’l-Esîr, Usdu’l-Gâbe, IV. 264; Nesâî, es-Sünenül-Kebîr, V. 181, No: 8605. [22] Tin, 95/4. [23] Teğâbün, 64/3. [24] Secde, 32/9. [25] Hucûrât, 49/13. [26] Müslim, Birr, 32.

[islam ve Hayat.Güncel Vaaz ve Hutbeler](#)